

ÖĞRETİM MATERYALİ TASARLAMA VE HAZIRLAMA İLKELERİ

Öğretim materyallerinin oluşturulmasında iki aşama çok önemlidir

Öğretim
materyalini
tasarlama

Öğretim
materyalini
hazırlama

Öğretim Materyalleri Tasarımı: Gestalt psikolojinin ilkeleri

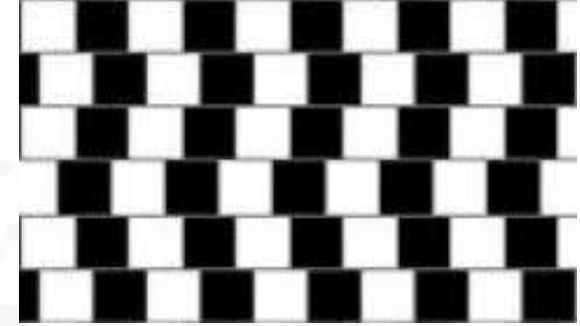
- İnsan zihni bütünden parçaya doğru algılama yapar. Bir şeyi anlamak için parçalara değil, bütüne bakmak gerektiğini, anlamının ancak bir bütün oluşturarak gerçekleşeceğini ifade eder.
- İnsan zihni daima tam algıya yönelir.
- Bütün parçaların toplamından her zaman fazladır, daha anlamlıdır ve daha değerlidir.

Öğretim Materyalleri Tasarımı: Gestalt psikolojinin ilkeleri

Gestalt İlkeleri

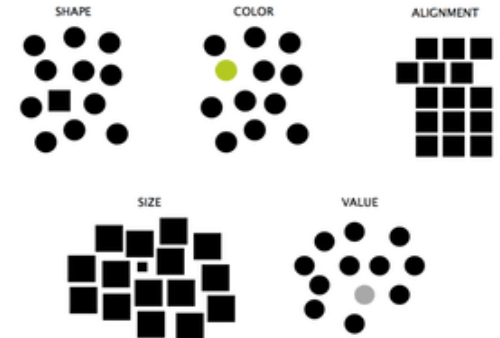
✚ **Şekil zeminden** daha dikkat çekici özelliklere sahiptir. Gestalt'a göre bütün, onu oluşturan parçaların toplamı değil, daha fazlasıdır. Bütün, parçaların toplamından farklıdır çünkü bütün, parçalarının arasındaki ilişkiye bağlıdır.

✚ **Yakınlık** organizmanın bir alandaki öğeleri, nesnelere birbirlerine olan yakınlıklarına göre algılama eğilimidir.

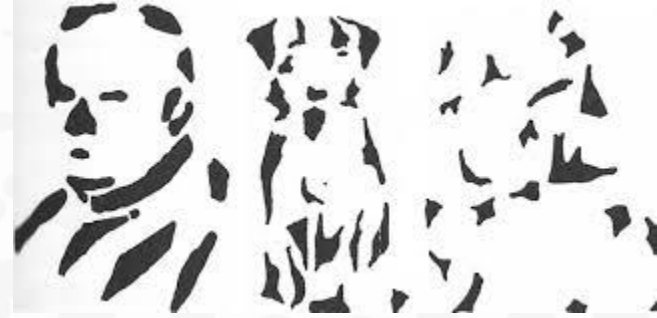
✚ **Benzerlik**, Şekil, renk, doku, cinsiyet vb. pek çok özellik bakımından birbirine benzer öğelerin birlikte gruplanarak algılanma eğilimidir.

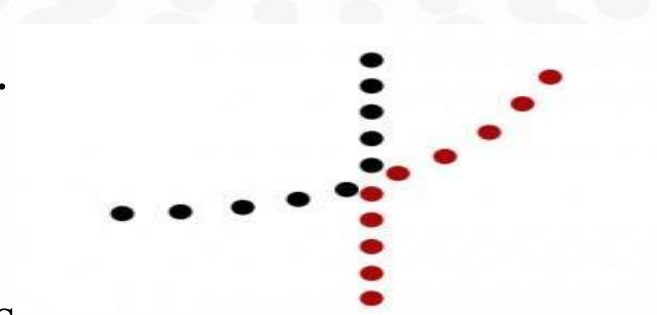

Gestalt İlkeleri

• **Tamamlama**, organizmanın tamamlanmamış etkinlikleri, şekilleri, sesleri tamamlayarak algılama eğilimidir.

• **Devamlılık** aynı yönde giden noktalar, çizgiler vb. birimlerin birlikte gruplanarak algılanma eğilimidir.

• **Basitlik**, basit, düzenli bir şekilde organize edilmiş figürleri algılama eğilimidir. Algılama simetrik, düzenli, düzgün olan iyi bir biçime, şekle ve bütüne doğru olmaktadır (Senemoğlu 2004: 243-247).

Bir öğretim materyalinde bulunması gereken özellikler

- Kolay kullanılır olmalı ve öğrenciyi en az çaba ile ve en kısa zamanda bilgiye ulaştırmalıdır.
- Materyalde kullanılan nesnelere, ilk bakışta kavranabilecek özellikte olmalıdır.
- Materyal içindeki unsurlar, uyumlu ve bütünlük içinde olmalıdır.
- Kullanılan yazı açık, net ve kolay algılanabilir olmalı, renkler uyumlu olmalı ve abartılı olmamalıdır.
- Resim, çizim, yazı ve renkler, öğrencinin yaşı ve cinsiyetine uygun olmalıdır.

HARF KULLANIMI

- Bir yazıda çok fazla harf karakteri kullanılmamalıdır. Mükün olduğunca bir harf karakteri kullanılmalıdır (Times new roman vb).
- Başlıklar büyük harfle, diğer kısımlar küçük harfle yazılmalıdır.
- Sürekli büyük harf kullanılması dikkat ve algılamayı zorlaştırır.
- Koyu, eğik ve altı çizme özellikleri ayırt edici bilgiler için kullanılmalı ve uzun kullanılmamalıdır.

HARF KULLANIMI

- Harf koyu olduğunda zeminin açık, zemin koyu olduğunda harfin koyu olmasına dikkat edilmelidir.
- Harflerin büyüklüğü öğrenenlere göre ayarlanmalıdır.
- Bir metinde materyalde çok fazla yazı olmamalıdır. Örneğin bir powerpoint slaydında en fazla 4- 5 satır ve kelime sayısı da az olmalıdır.
- Harfler ve satırlar arasında gerektiği kadar boşluk olmalıdır. Çok yakın olunca dikkat dağılabilir.

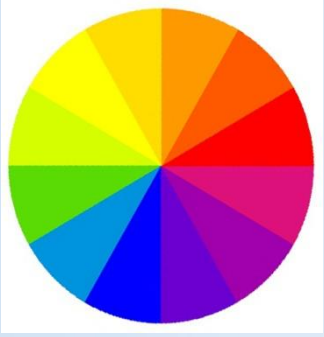
Kolej Ayşeabla Çocuk Yuvası ve İlkokulu, 1946 yılında Ankara`da kurulmuştur. Kurucusu Sayın Neriman HIZIROĞLU, radyoda sürdürdüğü çocuk programında kullandığı AYŞE ABLA adını okuluna da vermiştir.

Ayşeabla Çocuk Yuvası ve İlkokulu, 1956 yılında Kızılırmak Sokak No: 28`deki yeni binasına taşınmıştır. 1984-1985 öğretim yılından itibaren kademeli olarak "Orta Kısım" ve "Lise Kısımı" açılmıştır; böylece "**Kolej**" statüsüne geçilmiştir.

Kolej Ayşeabla "Orta" ve "Lise" kısımlarının eğitim-öğretim hizmetini, bir süre 100. Yıl Sitesi Girişi, No:1, Balgat adresinde sürdürmüştür.

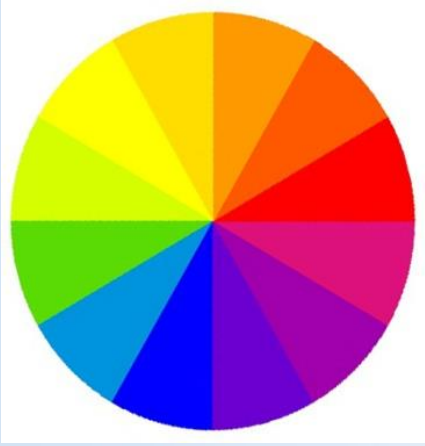
Kolej Ayşeabla 1992 yılında Çiğdem Mahallesi 25. Cadde, No:5 Karakusunlar adresinde yaptırılan binaya "İlk" , "Orta" ve "Lise" kısımlarını taşımış ; böylece, anasınıfından Üniversiteye kadar olan eğitim öğretim hizmetini, çağdaş kampüsünde bir araya getirmiştir.

RENK KULLANIMI

- Materyal hazırlarken renk ögesi kullanılmalıdır
- Renkler önemli bilgileri ayırt etmede zıtlık yaratılarak kullanılabilir.
- Renkler öğrenenlerin gelişim özelliklerine uygun olarak kullanılabilir.
- Renklerle bilgilerin gruplanması da sağlanabilir.

RENK KULLANIMI

- En önemli bilgiler canlı renklerle ayırt edilebilir.
- Renk bir materyalde çok aşırı kullanılmamalıdır. Kullanılan renkler estetik bir bütün oluşturmalı, dikkati dağıtacak şekilde karmaşık olmamalıdır.
- Renkler gerçek yaşamdakine uygun olarak kullanılmalıdır.

Arka alan ve Önalın Renk Kullanımı

Sarı zemin üstüne "Siyah"	Beyaz zemin üstüne "Yeşil, Mavi veya Kırmızı"	Mavi zemin üstüne "Beyaz"	Beyaz zemin üstüne "Siyah"	Siyah zemin üstüne "Sarı"
---------------------------------	---	---------------------------------	----------------------------------	---------------------------------

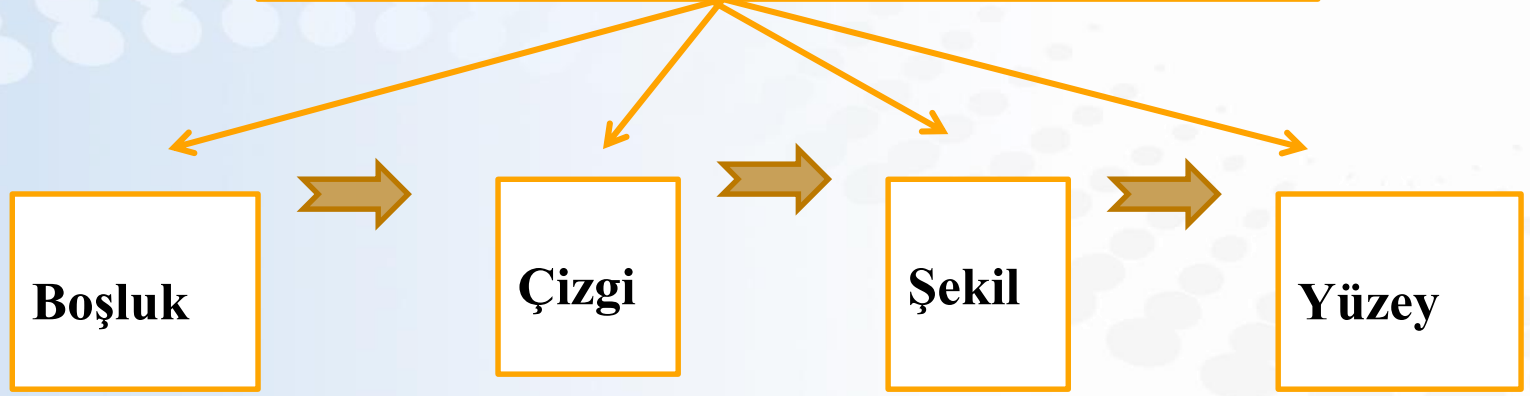
En iyi okunabilirlikten en az okunabilirliğe doğru bir sıralamanın yapıldığı bu tabloda "Sarı zemin üstüne siyah" birinciliği almaktadır.

EKRAN TASARIMI

- Bir ekranda en fazla 4-5 satır ve en fazla 20 sözcük kullanılmalıdır.
- Satır genişliği ve satır aralığına önceden karar verilmelidir.
- Boşluklar olmalıdır.
- Satır sonları “tire”lenmemelidir.
- Koyu fon üzerine açık, yada açık renk üzerine koyu olacak şekilde zıtlık ekranda olmalıdır.

Biçimsel Elemanların Kullanım İlkeleri

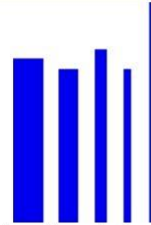
Boşluk

Bir materyalde verilmek istenen mesaj dışında kalan yerlere boşluk denir. Bir materyalde boşluklar olmadan materyaldeki vurgulamaları anlamak mümkün değildir.

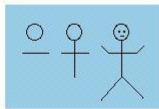
Çizgi

Fonla figürün ayrıldığı kısma çizgi denir. Çizgiler yatay, dikey, eğik, düz, yuvarlak vb. olabilir. Çizgiler algılamada ayırt edicilik için gereklidir.

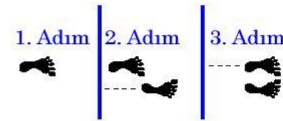
Çizgi

Kalın çizgiler daha etkilidir.

az zaman
az maliyet
hızlı

Ayrırma amaçlı

Hatırlaması kolaydır.

Şekil

Şekil bir yüzey üzerine yaratılan iki boyutlu biçimlerdir. Farklı şekiller bir araya gelerek anlamlı bir bütün oluşturabilirler (Yalın, 2006). Şekiller kimi zaman herhangi bir cismin sadece kenar çizgileri ile görüntülenmesinde kullanılırlar.

Yüzey

Bir materyalin doku özelliğidir. Yüzey, sade, düz, mat, parlak olabilir.

Şekil 10. Solda doku uygulanmamış gitar. Sağda doku uygulanmış ve üç boyut etkisine sahip olan gitar.

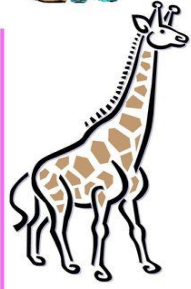
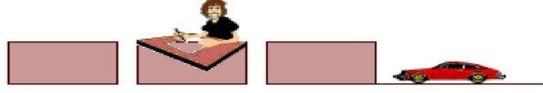
Yerleşim Elemanlarının Kullanım İlkeleri

Oran/Ölçek

ORAN / ÖLÇEK

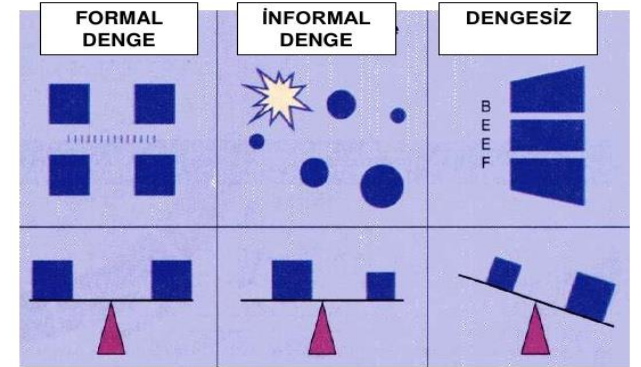

Denge

Öğretim materyalleri üzerinde, yatay ve dikey eksenin her iki tarafında objelerin eşit olarak dağıtılması ile oluşturulur .

Objelerin büyüklüğü ile bağlantılıdır. Objelerin büyüklüğünün doğru olarak algılanabilmesi için tanıdık başka bir obje ölçeklendirilmesi gerekir.

Denge

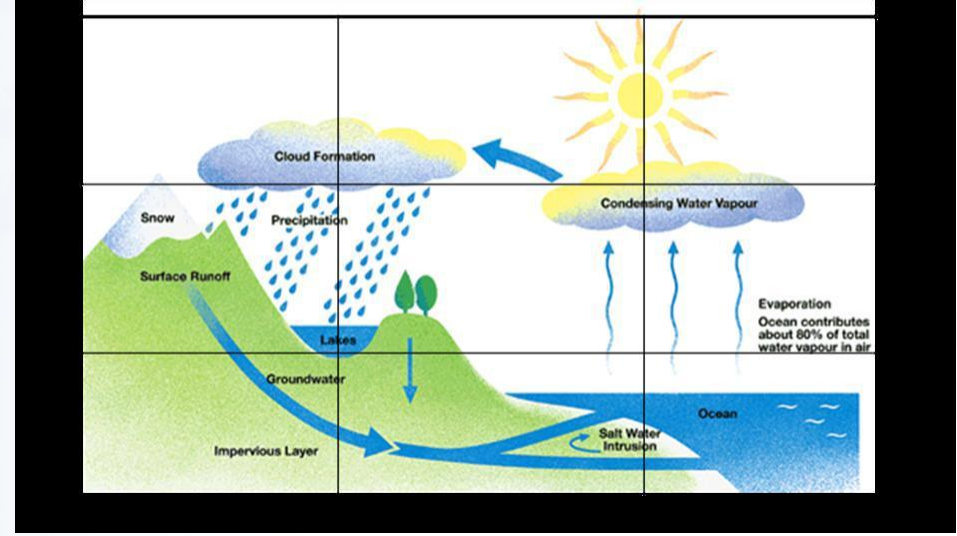

Bütünlük

Bütünlük, bir görseli meydana getiren öğelerin bir bütün olarak görünmesini sağlayan, öğeler arasındaki ilişkidir (Yalın, 2006).

Ritim

Ritim, kompozisyonda gözün bir objeden diğerine rahatça kayabilmesidir.

Ritim

Ritim kompozisyonda düzen ve uyum sağlar.

Vurgu

Materyalde vurgunun bütüne baskın olması gerekmektedir. En ilgi çekici nokta olarak tasarlanıp en önemli unsurlar yerleştirilebilir. Kullanılan farklı teknikler:

- ❑ Ok ve benzeri yön gösteren çizgilerin ve şekillerin kullanılması
- ❑ Odaklanılacak öğenin farklı şekilde boyutlandırılması
- ❑ Farklı renk ve doku kullanımları

Şekil 19. Vurgu'da çizgi ve şekil kullanımı.

Materyal Hazırlama İlkeleri

Öğretim materyali, basit, sade ve anlaşılabilir olmalıdır

Dersin hedef ve kazanımlarına uygun seçilmeli ve hazırlanmalıdır.

Dersin konusunu oluşturan bütün bilgilerle değil, önemli ve özet bilgilerle donatılmalıdır

Kullanılacak görsel özellikler materyalin önemli noktalarını vurgulamak amacıyla kullanılmalıdır

Materyal Hazırlama İlkeleri

Öğrencinin özelliklerine uygun olmalı ve öğrencinin gerçek hayatıyla tutarlılık göstermelidir.

Öğretim materyali, öğrenciye alıştıırma ve uygulama imkanı sağlamalıdır.

Öğretim materyalleri mümkün olduğunca teknoloji ile uyumlu olmalıdır

Öğretim materyali her öğrencinin erişimine ve kullanımına açık olmalıdır

Materyal Hazırlama İlkeleri

Materyaller dayanıklı hazırlanmalı, bir defalık kullanımlarda zarar görmemelidir..

Öğretim materyalleri gerektiği takdirde, kolaylıkla geliştirilebilir olmalıdır.

Materyal hazırlarken gerektiği takdirde çevreden yardım alınabilir.

Materyalin karmaşık olması durumunda kullanım yönergesi oluşturulmalıdır.

MATERYAL SEÇİMİNDE BAZI FAKTÖRLER

Eğitim programına uygun mu ?

Genel ve doğru mu ?

Kesin ve anlaşılır bir dil kullanılmış mı ?

Motive edip ilgi uyandırıyor mu ?

Öğrenen katılımını sağlıyor mu ?

Teknik kalitesi iyi mi ?

Etkili olduğuna dair kanıt var mı?

Reklam ve önyargıdan uzak mı?

Kullanımı ile ilgili kılavuzlar yada açıklamalar var mı?

Ders Materyali Oluřturma Ařamaları

Öğrencilere kazandırılması gereken hedefler ve kazanımlar belirlenir.

Etkinliklerde hangi içerik ve sürecin yer alacağı tasarlanır.

Etkinlikler de yer alan materyaller tasarlanır.

Materyal için gerekli araç gereçler belirlenir.

Ders Materyali Oluřturma Ařamaları

Araç gereçler
materyal hazırlama
ve tasarlama
ilkelerine
birleřtirilerek
materyal
oluşturulur.

Materyalin
uygulaması
yapılır.

Uygulama
sonuçları
deęerlendirilir ve
geliřtirilir.